

Programma 1 Bestuur en veiligheid

Provincie Noord-Brabant

inleiding

Na de vaststelling van het beleidskader Toekomstbestendig Bestuur door uw Staten op 8 maart 2024, hebben Gedeputeerde Staten op 29 oktober 2024 de uitvoeringsagenda Toekomstbestendig Bestuur 2024-2027 vastgesteld. Daarmee stond 2024 in het teken van zowel beleidsontwikkeling als de voorbereiding op uitvoering binnen de vier pijlers: slagvaardig, democratisch, rechtmatig en veilig & weerbaar bestuur. In 2025 komt de nadruk op actie te liggen. De (nieuwe) activiteiten uit de uitvoeringsagenda worden dan daadwerkelijk uitgevoerd. Tegelijkertijd is in 2024 al volop gewerkt aan een toekomstbestendig Brabants bestuur. Veel van deze activiteiten zijn wettelijk verankerd en worden hieronder kort toegelicht.

Interbestuurlijk toezicht

Interbestuurlijk toezicht versterkt het bestuur in Brabant en ondersteunt gemeenteraden, besturen van gemeenschappelijke regelingen en waterschappen in hun toezichthoudende rol. In tijden van financiële onzekerheid zorgt dit toezicht voor duidelijkheid en stabiliteit, zodat gemeenten en waterschappen hun taken toekomstbestendig kunnen blijven uitvoeren.

Veiligheid

Onder de noemer Veilig en Weerbaar Bestuur werken we samen met Brabantse gemeenten en andere partners om ondermijnende criminaliteit aan te pakken. We ontwikkelen hulpmiddelen, delen kennis en richten ons op plekken die extra aandacht nodig hebben, zoals vakantieparken, bedrijventerreinen en het buitengebied. Ook zorgen we ervoor dat organisaties integer werken en veilig hun publieke taken kunnen uitvoeren.

Vooraf op het thema Weerbare overheid is inhoudelijk bijgedragen aan de uitvoeringsplannen van de twee RIEC's in Midden- en West-Brabant en in Oost-Brabant. Gemeentelijke bestuurders en medewerkers kunnen nu een e-learning volgen over weerbaarheid en integriteit.

De Risk Factory groeit door. In Brabant-Noord loopt een onderzoek naar de haalbaarheid van een locatie. De Risk Factory Midden- en West-Brabant is gestart met de doorontwikkeling naar scenario's voor senioren. Deze zullen medio 2025 operationeel worden.

Voor gemeenten hebben we een congres georganiseerd over vitale vakantieparken, met workshops over de aanpak van problemen. Ook zijn er bijeenkomsten geweest waarin gemeenten samen oplossingen hebben besproken voor uitdagingen op het gebied van ruimte, recreatie en veiligheid.

De "groene boa's" hebben ook dit jaar een belangrijke rol gespeeld in het toezicht op het buitengebied via de SSiB-netwerkorganisatie, die de provincie ondersteunt. Daarnaast is de werving gestart voor een nieuwe hoogleraar voor de leerstoel Artificial Intelligence, Data Science en Ondermijning aan de Jheronimus Academy for Data Science, waarmee we een volgende stap zetten in de kennisontwikkeling rondom ondermijning.

Gezondheid

We zetten stappen richting een gezonder Brabant. Met beleidsmaatregelen en innovatieve projecten werken we aan onze ambitie: in 2030 drie extra gezonde levensjaren voor iedere Brabander.

Met het beleidstraject 'Health in All Policies' integreert de provincie gezondheid in alle beleidsdomeinen.

Ook andere programma's dragen hieraan bij. Daarnaast verschuift de focus van zorg naar gezondheid, met aandacht voor de fysieke leefomgeving, sociale netwerken en preventie.

Belangrijke initiatieven in 2024:

- Het 'Brabants Model Positieve Gezondheid' – een integraal afwegingskader voor beleidsmakers.
- De lancering van het digitale platform De Gezonde Brabander, dat kennisdeling en samenwerking met gemeenten en organisaties stimuleert.
- Projecten zoals Brabant gaat Beter en Een fijne wijk maken we samen, waarin studenten en bewoners bijdragen aan een gezonde leefomgeving.
- Een datagedreven aanpak, met een provinciaal Dashboard Gezondheid en een experiment met AI-gestuurde chatbots voor gezondheidsvoorlichting.

- Een actieve lobby voor een behandelcentrum voor post-COVID en Q-koorts in Ziekenhuis Bernhoven.

Brede Welvaart

Brede welvaart is een centraal thema in het bestuursakkoord. We hebben de ambitie uitgesproken om de brede welvaart voor alle Brabanders te versterken en zien dit als het kompas voor toekomstig beleid. Dit jaar zijn we gestart met de Brabantse Monitor Brede Welvaart, met een speciale focus op gezondheid en jongeren. De resultaten worden in 2025 opgeleverd. In november hebben we de Uitvoeringsagenda Brede Welvaart 2024-2027 vastgesteld.

Na de succesvolle Week van de Brede Welvaart in 2023, hebben we dit succes voortgezet door samen met Tilburg University een nieuwe, inspirerende Dag van de Brede Welvaart te organiseren. Daarnaast hebben we met TNO een praktisch stappenplan ontwikkeld om brede welvaart beter mee te nemen in beleidsafwegingen. Daarnaast hebben we samen met de regio Noordoost-Brabant een propositie ingediend voor de zesde tranche van de regiodeals—met succes, want deze is inmiddels toegekend.

Wat hebben we bereikt?

Bevorderen van bestuurlijke en maatschappelijke weerbaarheid en integriteit

Indicatoren:

- Door een online social media campagne is de meldingsbereidheid positief beïnvloed.
- Een inmiddels beschikbaar risicotaxatietool ondermijning bedrijventerreinen met indicatoren vergroot de mogelijkheden om criminaliteit en ondermijning op bedrijventerreinen tegen te gaan.
- Uitvoeren van de handreikingen en acties uit de Brabantse norm weerbare overheid door gemeenten en provincie versterkt een weerbare overheid in Noord-Brabant ("de dijken overal even hoog").

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Meerdere gemeenten hebben gebruik gemaakt van de inzichten die de Risicotaxatietool biedt om de potentiële ondermijningsrisico's op bedrijventerreinen in kaart te brengen en hier vervolgacties aan te geven. In de aanloop naar een symposium Weerbare overheid bleek dat zowel provincie als tal van gemeenten stevig werk hebben gemaakt van de handreikingen uit genoemde Brabantse norm. Dit om te werken aan een gezamenlijke ondergrens. Er is meer bewustwording over wat een weerbare overheid is. En er is meer aandacht voor de verschillende thema's uit de norm.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Cursus 'Vergroting weerbaarheid' verzorgen voor provinciale collega's, die nieuw binnenkomen of die waarvoor dat gezien hun taak van belang is

Indicator	2024	2025	2026	2027
Aantal provinciale collega's dat de cursus 'Vergroting weerbaarheid' heeft gevolgd	100			

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Deze cursus wordt in een vaste regelmaat gegeven aan nieuwe medewerkers, als onderdeel van het introductieprogramma.

Uitvoering aanbevelingen uit het Masterplan interne weerbaarheid

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Uitvoering van deze aanbevelingen is afgerond en wordt nu uitgevoerd volgens de (voor de provincie relevante) handreikingen uit de Brabantse norm voor een weerbare overheid.

Samen met Taskforce-RIEC Brabant Zeeland gesprekken voeren met gemeenten om hun fitheid tegen ondermijning te stimuleren

Indicator	2024	2025	2026	2027
Gemeenten die stappen zetten om fitheid tegen ondermijning te vergroten	56			

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Aantal jonge bezoekers aan de Riskfactory

Indicator	2024	2025	2026	2027
Aantal jonge bezoekers aan de Riskfactory	5.000			

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Wat hebben we bereikt?

Brede Welvaart incl. Gezondheid

Brede Welvaart incl. Gezondheid

Verstevigen Brede Welvaart voor alle Brabanders

Indicator 2024

- We ontwikkelen een monitor brede welvaart in Brabant (populatieonderzoek uitgevoerd naar de ervaren brede welvaart vastgesteld op 11 juli 2023)

Gezondheid

Indicator 2024

- De Levensverwachting in als Goed Ervaren Gezondheid (LGEG, RIVM 4 jaarlijks uit GGD Volwassenmonitor). Op het moment van het vaststellen van de ambitie 'drie gezonde levensjaren

erbij voor iedere Brabander', was de LGEG in Brabant voor het laatst gemeten in 2016. Inmiddels hanteert het RIVM een andere rekenmethode waardoor cijfers uit 2016 niet te vergelijken zijn met de nu beschikbare cijfers uit 2020. Om die reden nemen wij nu als referentiejaar 2020 voor genoemde ambitie.

- In GGD-regio West-Brabant was de LGEG in dat jaar 66,3 jaar, in GGD-regio Hart voor Brabant 66,8 jaar en in GGD-regio Brabant Zuidoost 67 jaar. Brabantbreed 66,7 jaar.
- Alle begrotingsprogramma's hebben met ingang van de begroting 2023 tenminste één gezondheidsindicator opgenomen, in de begroting 2024.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De LGEG in Noord-Brabant was in 2020 gemiddeld 66,7 jaar. Nieuwe RIVM-cijfers worden in 2025 verwacht. De impact van de COVID-19 pandemie op deze trend moet nog blijken. Alle ontwikkelprogramma's hebben een gezondheidsindicator opgenomen in de begroting. De actuele stand van zaken is te vinden in het dashboard Gezondheid op www.brabant.nl/gezondheid.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitvoering geven aan de uitvoeringsagenda brede welvaart die invulling geeft aan rolneming van provincie

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Doorontwikkelen van Brabantse Monitor Gezondheid

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het Dashboard Gezondheid geeft inzicht in diverse gezondheidsindicatoren in Brabant. Deze indicatoren worden gemeten en jaarlijks verfijnd. Daarnaast is een samenwerking gestart met BrabantScan van de GGD om de data en kwaliteit van de indicatoren verder te verbeteren.

Organiseren dag van de gezondheid

Indicator	2024	2025	2026
leder begrotingsprogramma levert tenminste één gezondheidsindicator aan	9	Pm	Pm
De levensverwachting in als Goed Ervaren Gezondheid (2023, 66,7 jaar)	stijgend	stijgend	stijgend

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Op de Dag van de Gezondheid 2024 stond het thema gezonde leefomgeving centraal. Beleidsmakers, experts en partners gingen in gesprek over hoe Brabant kan bijdragen aan drie gezonde levensjaren extra voor iedere Brabander in 2030. Hoogtepunten:

- Keynote van Lodewijk Asscher, over leefbaarheid en gezondheid. Hij is oud-minister van sociale zaken en werkt als adviseur aan diverse maatschappelijke opgaven
- Inspirerende lezing door Marianne Lefever, architect en expert in duurzame en gezonde stadsontwikkeling.
- Praktische workshops over gezondheid in beleid en leefomgeving.

Met waardevolle inzichten en concrete acties kijken we vooruit naar de Dag van de Gezondheid 2025 op 6 juni.

We verkennen of een tweede ronde van het Brabant Outcomes Fund (BOF2) haalbaar is en bij kan dragen aan het versterken van brede welvaart in Brabant

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In de 2e helft van 2024 zijn de gesprekken met de BOM weer gestart om te kijken of zij de uitvoering van BOF2 kunnen oppakken. In het kader van het vervolgtraject zal in 2025 een marktonderzoek worden uitgevoerd.

Continue aandacht voor meekoppelkansen en monitoren voortgang op indicatoren begroting 2024

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Meekoppelkansen worden benut door intensief samen te werken met andere provinciale programma's. Zo zorgen we voor een samenhangende en effectieve aanpak. De voortgang op indicatoren wordt gemonitord via het Dashboard Gezondheid.

Wat hebben we bereikt?

Een toekomstbestendig openbaar bestuur

Omschrijving (toelichting)

Indicatoren:

- In 2024 is participatiebeleid en -verordening voor de provinciale organisatie geformuleerd.
- Inwoners zijn bij tenminste zes beleids- en uitvoeringsontwikkelingstrajecten betrokken tot en met 2024.
- De kwaliteit van het openbaar bestuur bevorderen we via bestuurlijke samenwerking in Brabant

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 zijn belangrijke stappen gezet op het gebied van participatie en bestuurlijke samenwerking. Het provinciaal participatiebeleid is vastgelegd in het Beleidskader Toekomstbestendig Bestuur. De volgende stap is het opstellen van de participatieverordening, die binnenkort wordt geformuleerd om het beleid verder te concretiseren en te verankeren. Dit volgt op basis van de Wet versterking participatie op

decentraal niveau, die per 1 januari 2025 is ingegaan en decentrale overheden tot 2027 de tijd geeft voor het vaststellen van de participatieverordening. In 2024 zijn inwoners actief betrokken bij beleidsontwikkeling, bijvoorbeeld tijdens de jongerentop, de Zomerpeelcafés en via het Meedenkplatform van de N279.

Daarnaast is de bestuurlijke samenwerking verder versterkt. Gemeenten in West- en Midden-Brabant hebben een duidelijke keuze gemaakt voor samenwerking binnen de Stedelijke Regio's, en in MidStad is een gezamenlijke agenda in ontwikkeling. Ook is de samenwerking met de VBG geactualiseerd op thema's als digitale transformatie en toekomstbestendig bestuur. Hoewel de participatieverordening nog volgt, liggen de overige ontwikkelingen op schema.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Opkomst verkiezingen in Noord-Brabant

Verplichte indicator: De opkomstcijfers in Noord-Brabant van verkiezingen voor de Tweede Kamer, Provinciale Staten en gemeenteraden, weergegeven in % kiezers/stemgerechtigden (BBV verplichte indicator)

Afspraak is geen streefwaarde op te nemen, maar achteraf te rapporteren over de opkomst.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Geen streefwaarde benoemd. Geen geplande verkiezingen in 2024 voor de Tweede Kamer, provinciale staten en gemeenteraden.

Het opkomstpercentage bij de verkiezingen van 6 juni 2024 voor het Europees Parlement bedroeg in Noord-Brabant 41,98%.

Burgers zijn meer betrokken bij beleidsontwikkeling en -uitvoering

Indicator	2024	2025	2026	2027
Experimenten met verschillende vormen van participatie bij geplande beleidsvormingsprocessen	3	0	0	0

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 zijn inwoners op verschillende vernieuwende manieren betrokken bij beleidsontwikkeling en -uitvoering. Zo hebben jongeren tijdens de jongerentop meegedacht over ruimtelijke ontwikkelingen in Brabant met behulp van een AI-tool die alle gesprekken realtime opnam en analyseerde, zijn er Zomerpeelcafés georganiseerd over het Ontwikkelperspectief 2050 voor De Peel en zijn er veel online reacties opgehaald via het Meedenkplatform van de N279.

Organiseren bestuurlijke samenwerking

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)**Formuleren provinciaal participatiebeleid****Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

Het provinciaal participatiebeleid is vastgelegd met het vaststellen van het Beleidskader toekomstbestendig bestuur. De participatieverordening is niet geformuleerd, aangezien de Wet versterking participatie op decentraal niveau pas sinds 1 januari 2025 van kracht is. De wet verplicht decentrale overheden uiterlijk 1 januari 2027 de nieuwe participatieverordening vast te stellen.

Wat hebben we bereikt?

Gemeenten, waterschappen en Gemeenschappelijke Regelingen voeren hun wettelijke taken conform de wet uit

Indicator:

- Eind 2024 kunnen we minstens 75% van de Gemeenten, waterschappen en Gemeenschappelijke Regelingen als 'voldoet' beoordelen en is er geen die een 'voldoet niet' heeft gekregen.
(Beoordelingen: voldoet / voldoet gedeeltelijk / voldoet niet)

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Voor financieel toezicht hebben alle gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen de beoordeling 'voldoet' voor de begroting 2025. Voor huisvesting vergunninghouders blijft de druk onverminderd hoog op het huisvesten van vergunninghouders. Vooral vanwege het ontbreken van beschikbare huisvesting. Het aantal gemeenten die hun taakstelling niet hebben gehaald is toegenomen ten opzichte van het jaar 2023. Voor Informatie- en archiefbeheer hebben 4 organisaties het oordeel 'voldoet niet'. Bij omgevingsrecht zijn er 3 gemeenten met de beoordeling 'voldoet niet'. De resultaten zijn beschikbaar via het IBT-dashboard.

Wat hebben we daarvoor gedaan?**We beoordelen of Gemeenten, Waterschappen en Gemeenschappelijke Regelingen hun wettelijke taken uitvoeren conform de wet**

Indicator	2024	2025	2026	2027
% toezichtontvangers dat door ons op één of meer toezichtsgebieden wordt beoordeeld	100% *	100% *	100% *	100% *

* Aantal toezichtontvangers op 1-1-2023: 101

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Alle toezichtontvangers (101) zijn in 2024 beoordeeld voor één of meer toezicht gebieden.

We stimuleren dat toezichtontvangers van elkaar leren via toezicht

Indicator	2024	2025	2026	2027
Aantal georganiseerde regio/kennisbijeenkomsten	4	4	4	4

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Er hebben dit jaar vier kennisbijeenkomsten plaatsgevonden, voor de toezichtgebieden huisvesting vergunninghouders (1), informatie- en archiefbeheer (1) en omgevingsrecht (2). Tijdens de regiobijeenkomsten delen gemeenten met een goed voorbeeld ('best practice') hun aanpak en ervaringen met andere gemeenten. Doel van deze regiobijeenkomsten is van elkaar leren en ook na deze regiobijeenkomst met elkaar in verbinding te blijven om ervaringen uit te wisselen.

Aantal gemeenten onder preventief financieel toezichtToelichting

Verplichte indicator: Aantal gemeenten onder preventief financieel toezicht.

Indicator	2024	2025	2026	2027
Aantal gemeenten onder preventief financieel toezicht	0	0	0	0

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)****Inzet verbonden partijen**

Voor het realiseren van de doelstellingen uit dit begrotingsprogramma worden onderstaande verbonden partijen ingezet:

- Interprovinciaal Overleg (IPO)
- INPA Huis van de Nederlandse Provincies
- Zuidelijke Rekenkamer

Nadere informatie over verbonden partijen staat in de paragraaf Verbonden partijen.

Wat heeft het gekost?**Excel-tabel**

1. Bestuur en veiligheid

Bedragen x € 1.000		Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 na wijziging	Jaarrekening 2024 realisatie	Verschil begr. na wijz. - realisatie
<u>Lasten</u>					
	Programmalasten	16.298 N	21.053 N	20.166 N	886 V
	Toegerekende organisatiekosten	5.743 N	8.608 N	8.515 N	93 V
Totaal Lasten		22.041 N	29.660 N	28.681 N	979 V
<u>Baten</u>					
	Programmabaten	2 V	42 V	233 V	191 V
	Bijdrage in toegerekende organisatiekosten	0	0	285 V	285 V
Totaal Baten		2 V	42 V	518 V	476 V
Saldo van baten en lasten		22.039 N	29.618 N	28.163 N	1.456 V

Toelichting op de verschillen t.o.v. de begroting Excel-tabel

1. Bestuur en veiligheid**1. Bestuur en veiligheid - Afwijking lasten (bedragen x € 1.000) 979 V**

Dotatie voorziening APPA	1.131
	N

In de voorziening Appa zijn de pensioenverplichtingen van de provinciale bestuurders opgenomen. De jaarlijkse actuariële herberekening van de levenskansen en de rekenrente leidt tot een dotatie aan de voorziening APPA ultimo 2024 van € 1.131.000, waardoor de lasten hoger uitkomen.

Veilig en weerbaar Brabant	621 V
----------------------------	-------

De kosten zijn met name lager uitgevallen door de € 400.000 lager dan begrote subsidieaanvraag van de Taskforce-RIEC voor haar activiteiten in 2024. De organisatie is in transitie naar een andere structuur en financieringsvorm vanaf 2025 en dit heeft geleid tot een vertraging in de uitvoering van projecten.

Kennis en onderzoek	297 V
---------------------	-------

Er hebben minder onvoorziene onderzoeken plaatsgevonden waarbij kosten lager zijn uitgevallen dan begroot.

IPO Kwaliteit openbaar bestuur	149 V
--------------------------------	-------

De lasten zijn in 2024 lager uitgevallen door een lagere bijdrage aan IPO vanuit dit programma als gevolg van herijking van de IPO-begroting en verrekening resultaat en bijdrage over 2023.

Budgetten Griffie en ondersteuning PS	178 V
---------------------------------------	-------

De uitgaven in 2024 zijn lager uitgevallen dan begroot. Dit hangt samen met de terugontvangen fractievergoedingen over 2023 van totaal € 123.000.

BrabantStad	146 V
-------------	-------

Door de BrabantStad partners zijn bijdragen beschikbaar gesteld voor een gezamenlijke werkagenda. Het beoogde project voor eind 2024 wordt later gerealiseerd dan verwacht, waardoor minder lasten zijn gerealiseerd.

Toegerekende organisatiekosten	93 V
--------------------------------	------

De toegerekende organisatiekosten komen op basis van de gerealiseerde capaciteitsinzet lager uit.

Overige: saldo van overige lagere en hogere lasten	626 V
--	-------

1. Bestuur en veiligheid - Afwijking baten (bedragen x € 1.000) 476 V

Bijdrage in toegerekende organisatiekosten	285 V
--	-------

De bijdrage in toegerekende organisatiekosten komt hoger uit.

Overige: saldo van overige lagere en hogere baten	191 V
---	-------

